

Suomen Shakkiliitto ry:n eettinen säännöstö

1 luku: Tarkoitus ja soveltamisala

1 §: Säännöstön tarkoitus

Suomen Shakkiliiton (*Shakkiliitto*) eettisen säännöstön (*säännöstö*) tarkoituksena on ylläpitää turvallisen, reilun ja vastuullisen urheilun periaatteita Shakkiliiton toiminnassa. Säännöstön periaatteet näkyvät kaikessa Shakkiliiton toiminnassa ja sen kehittämisessä. Lisäksi säännöstön tavoitteena on ohjata Shakkiliiton toimijoita toimimaan eettisesti.

2 §: Henkilöllinen soveltamisala

Säännöstö koskee henkilöitä, jotka osallistuvat Shakkiliiton alaiseen toimintaan missä tahansa roolissa. Erityisesti säännöstö koskee Shakkiliiton jäseniä, jäsenyhdistyksien jäseniä, luottamushenkilöitä, kilpailujen ja tapahtumien toimihenkilöitä, kilpailijoita sekä valmentajia.

Lisäksi säännöstö sitoo niitä henkilöitä, jotka ovat sitoutuneet niihin kirjallisesti tai lunastaneet liiton lisenssin.

3 §: Asiallinen soveltamisala

Säännöstöä sovelletaan kaikkeen Shakkiliiton alaiseen toimintaan. Säännöstön alaisuuteen luetaan kuuluvaksi myös kansainväliset edustustehtävät.

Säännöstö ulottuu myös Shakkiliiton alaisen toiminnan ulkopuolelle, mikäli toiminta on vahingollista Shakkiliitolle tai lajille.

Shakkiliiton jäsenen on hyväksyttävä tämä ohjeisto koskemaan myös sisäistä toimintaansa.

4 §: Menettelyistä

Henkilöiden, joihin tämä säännöstö soveltuu, tulee osoittaa käytöksellään sekä viestinnällään noudattavansa tämän säännöstön mukaisia eettisiä periaatteita. Viestinnällä tarkoitetaan niin suullista kuin kirjallista viestintää sekä sosiaalisen median käyttöä.

2 luku: Eettiset periaatteet

1 §: Yhdenvertaisuus ja syrjinnän kieltö

Kaikessa Shakkiliiton alaisessa toiminnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota yhdenvertaisuuden toteutumiseen.

Syrjintä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen, urheilullisen kyvykkyyden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella on kielletty Shakkiliiton alaisessa toiminnassa.

Erilainen kohtelu ei ole syrjintää, jos kohtelu perustuu lakiin ja sillä muutoin on hyväksyttävä tavoite ja keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia.

Syrjinnäksi luetaan niin suora kuin välillinen syrjintä sekä kehoitus tai käsky syrjiä.

2 §: Häirinnän ja hyväksikäytön kieltö

Häirinnän ja hyväksikäytön torjuminen on keskeinen osa Shakkiliiton toimintaa. Häirintä ja hyväksikäyttö eivät kuulu urheiluun missään muodossa.

Häirintää ja hyväksikäyttöä voi ilmetä eri muodoissa, yhdessä tai useammassa muodossa samanaikaisesti:

1) Henkinen hyväksikäyttö

- Ei-toivottu teko, kuten nöyryyttäminen, haukkuminen, nimittely, välinpitämättömyys, eristäminen, uhkailu, kiristäminen, pelottelu tai mikä tahansa muu näihin rinnastettava teko, joka on omiaan vähentämään henkilön identiteettiä tai ihmisarvoa.

2) Fyysinen hyväksikäyttö

- Ei-toivottu teko, kuten lyöminen, potkiminen, hakkaaminen, töniminen, esineillä paiskominen tai mikä tahansa muu näihin rinnastettavissa oleva fyysinen teko.

3) Seksuaalinen häirintä

- Ei-toivottu ja luonteeltaan seksuaalinen fyysinen, sanallinen tai sanaton käytös. Seksuaalinen häirintä voi ilmetä ainakin seuraavissa muodoissa:
 - Sukupuolisesti vihjailevat eleet
 - Härskit ja kaksimieliset puheet
 - Vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomiot tai kysymykset
 - Seksuaalisesti väritynyt yhteydenpito
 - Fyysinen koskettelu
 - Sukupuolilyhdyntää koskevat ehdotukset tai vaatimukset
 - Raiskaus tai sen yritys

Seksuaalinen häirintä voi olla samanaikaisesti myös seksuaalista hyväksikäyttöä.

4) Seksuaalinen hyväksikäyttö

- Käytös, joka on luonteeltaan seksuaalista, joka tapahtuu ilman kosketusta tai kosketuksessa, jossa suostumusta ei ole annettu juridisesti pitävällä tavalla tai jossa suostumus perustuu pakottamiseen, manipulointiin tai riippuvuussuhteeseen.

5) Muu sukupuoleen perustuva häirintä

- ei-toivottu käytös, joka liittyy henkilön sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun ja jolla loukataan henkilön fyysistä tai henkistä koskemattomuutta ja jolla luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

6) Laiminlyönti

- Valmentajan tai muun huolehtimisvelvollisen henkilön laiminlyönti tarjota vähimmäishuolenpitoa häirintää ja hyväksikäyttöä vastaan.

Henkilöiden, joihin tämä säännöstö soveltuu, tulee pidättäytyä kaikista häirinnän ja hyväksikäytön muodoista.

Uhrin kokemus on keskiössä arvioitaessa sitä, mikä luetaan häirinnäksi tai hyväksikäytöksi. Mikäli uhri kokee tullessaan häirityksi tai hyväksikäytetyksi, asia tulee ottaa aina vakavasti.

3 §: Reilu Peli

Henkilöt, joihin tämä säännöstö soveltuu, tulee noudattaa kaikessa toiminnassaan rehellisyyden, oikeudenmukaisuuden ja Reilun Pelin¹ ihanteita sekä urheilullista asennetta. He eivät saa toimia tavoilla, jotka voivat vahingoittaa ihmisiä, Shakkiliittoa tai shakin mainetta.

Epäurheilijamainen tai epäasiallinen käytös on kielletty kaikessa Shakkiliiton alaisessa toiminnassa. Epäurheilijamainen käytös voi esiintyä muun muassa seuraavissa muodoissa:

- Fyysinen väkivalta
- Huutaminen tai epäasiallinen kielenkäyttö
- Sopimattomien eleiden näyttäminen
- Toisen henkilön vahingoittaminen tai vaaran aiheuttava toiminta
- Tuomarin tai toimihenkilön harhauttaminen
- Kilpailu- ja tulosmanipulointi
- Annettujen ohjeiden noudattamatta jättäminen
- Huijaaminen elektronisilla laitteilla tai muilla apuvälineillä
- Esiintyminen häiritsevästi päihteiden alaisena
- Osallistuminen, yllyttäminen tai avustaminen toisen henkilön sääntörikkomuksessa tai epäasiallisessa käytöksessä
- Perättömien ja valheellisten syytöksien esittäminen

Luettelo ei ole tyhjentävä.

4 §: Henkilökohtaiset edut

Henkilöt, joihin tämä säännöstö soveltuu, eivät saa suoraan tai epäsuorasti pyytää, hyväksyä tai tarjota minkäänlaista Shakkiliiton alaiseen toimintaan liittyvää korvausta tai palkkiota, tai mitään kätkeytyä hyötyä tai minkäänlaista palvelusta omaksi hyödykseen, elleivät Shakkiliiton säännöt tai sopimukset sitä salli.

Henkilöt, joihin tämä säännöstö soveltuu, eivät saa missään Shakkiliiton toiminnassa osallisina ollessaan antaa tai vastaanottaa lahjoja, maksusuorituksia tai muita etuja, joiden voitaisiin perustellusti odottaa vahingoittavan Shakkiliiton tai lajin mainetta. Tähän kuuluvat muun muassa sellaisten lahjojen ja palveluksien vastaanottamiset, jotka ylittävät vallitsevien paikallisten tapojen mukaisen huomionosoitusten nimellisarvon ja tavanomaisen vieraanvaraisuuden.

Yli kahdensadan euron arvoisia lahjoja, palveluksia tai etuja ei saa antaa eikä ottaa vastaan, paitsi jos olosuhteet eivät salli lahjasta kieltäytymistä. Tällaisessa tapauksessa vastaanottajan on toimitettava lahja Shakkiliitolle ja ilmoitettava lahjoittajalle, että lahja otetaan vastaan Shakkiliiton puolesta.

5 §: Esteellisyys

Henkilöiden, joihin tämä säännöstö soveltuu, on pidättäydyttävä tilanteesta, jonka voitaisiin katsoa aiheuttavan eturistiriidan.

Henkilöiden, joihin tämä säännöstö soveltuu, tulee ilmoittaa sellaisesta tekijästä, jonka voidaan perustellusti katsoa aiheuttavan eturistiriidan. Henkilön on pidättäydyttävä tekemästä päätöksiä tai vaikuttamasta sellaisiin päätöksiin, joihin liittyy henkilökohtainen, oman jäsenseuran tai muun vastaavan tahon etu.

¹ <https://www.olympiakomitea.fi/uploads/2018/11/reilu-peli.pdf>

Esteellisen henkilön on oma-aloitteisesti ilmoitettava esteellisyydestään asiaa käsittelevälle toimielimelle, ja esteellisyys on kirjattava pöytäkirjaan tai muuhun tehtyyn päätökseen.

6 §: Toimihenkilön käyttäytyminen ja puolueettomuus

Suorittaessaan toimihenkilötehtävää Shakkiliiton alaisessa toiminnassa henkilön on toimittava esimerkillisesti ja täsmällisesti:

- 1) Hän valmistautuu tehtäväänsä huolellisesti ja hallitsee tehtävässään vaadittavat säännöt ja määräykset.
- 2) Hän vastaa esitettyihin kysymyksiin ja perustelee päätöksensä objektiivisesti sekä käyttäytyy asiallisesti kaikkia henkilöitä kohtaan.
- 3) Hän ei ole alkoholin tai muiden päihteiden alainen.

Toimihenkilön tulee aina välttää eturistiriitatilanteita. Hänen tulee toimia kaikissa tilanteissa puolueettomasti ja itsenäisesti kaikkia osapuolia kohtaan.

7 §: Kilpailu- ja tulosmanipulointi

Kilpailu- ja tulosmanipuloinnilla tarkoitetaan toimenpidettä, jolla pyritään vaikuttamaan kilpailun tuloksiin tai sen kulkuun epäasiallisesti siten, että sillä saavutetaan etua itselle tai muille. Manipuloinniksi luetaan niin tulos- kuin vahvuuslukumanipulointi.

Henkilöiden, joihin tämä säännöstö soveltuu, tulee pidättäytyä toiminnasta, jolla pyritään vaikuttamaan epäasiallisesti Shakkiliiton alaisen tapahtuman kulkuun tai tuloksiin.

8 §: Vedonlyönti

Tässä säännöstössä *vedonlyönnillä* tarkoitetaan vedonlyöntiä, jossa lyödään vetoa tapahtuman tuloksesta rahan tai muun taloudellisen hyödyn voittamiseksi.

Henkilöiden, joihin tämä säännöstö soveltuu, tulee pidättäytyä osallistumasta Shakkiliiton alaista toimintaa koskevaan vedonlyöntiin, mikäli henkilö osallistuu kyseiseen tapahtumaan pelaajana tai toimihenkilönä. Erityisesti vedonlyönti omasta kilpailutapahtumasta on kielletty.

9 §: Vilppi

Tässä säännöstössä *vilpillä* tarkoitetaan elektronisten laitteiden tai muiden tiedonlähteiden tarkoituksellista käyttämistä pelin aikana suoritukseen vaikuttamiseksi.

Henkilöiden, joihin tämä säännöstö soveltuu, tulee pidättäytyä vilpistä sen kaikissa muodoissa. Reilu Peli on keskiössä kaikessa Shakkiliiton alaisessa toiminnassa, ja vilppi on yksi vakavimmista Reilun pelin periaatteiden rikkomuksista. Shakkiliitto pyrkii torjumaan huijaamista aktiivisesti kaikessa sen alaisessa toiminnassa.

Huijaamisen yritys katsotaan huijaamiseksi.

10 §: Doping

Shakkiliitto noudattaa kansallista antidopingsäännöstöä (ADT), kansainvälistä antidopingsäännöstöä (WADA), Kansainvälisen olympiakomitean (KOK) antidopingsäännöstöä sekä Kansainvälisen Shakkiliiton

(FIDE) antidopingsäännöstöä. Lisäksi Shakkiliiton alaisessa toiminnassa noudatetaan Shakkiliiton antidopingohjelmaa².

3 luku: Täydentäviä säännöksiä

1 §: Seuraamukset

Tämän säännösten rikkomuksia käsitellään Shakkiliiton voimassa olevan kurinpitosäännösten mukaisissa menettelyissä.

Eettistä rikkomusta koskevan ilmoituksen voi tehdä myös Suomen Urheilun eettisen keskuksen ilmoituspalvelussa³. Tämä ilmoitus ei johda automaattisesti Shakkiliiton alaisen kurinpitomenettelyn käynnistymiseen.

2 §: Ilmoitusmenettely häirintätapauksissa

Jokainen, johon väitetty häirintä- tai hyväksikäyttötapaus vaikuttaa tai joka on sellaisen havainnut Shakkiliiton alaisessa toiminnassa, voi tehdä ilmoituksen nimellisenä tai nimettömänä Shakkiliiton kurinpitäjälle. Välitön häirintätapauksiin puuttuminen edistää tasavertaisten ja turvallisten lähtökohtien turvaamista.

Kurinpitäjä vastaa ilmoitusten käsittelystä. Seuraavat tiedot helpottavat häirintätapauksen käsittelyä:

- Ilmoittajan nimi ja yhteystiedot
- Väitetyn rikkomuksen kuvaus
- Väitetyn uhrin tai kärsijän nimi ja yhteystiedot
- Väitetyn tekijän nimi ja yhteystiedot
- Väitetyn teon aika ja paikka
- Niiden henkilöiden nimet ja yhteystiedot, joilla saattaa olla lisätietoa väitetystä rikkomuksesta

Tehdyn selvityksen perusteella kurinpitäjä määrittelee, ovatko jatkotoimenpiteet tarpeen ja suosittelee ilmoittajalle tarpeen mukaan asian ilmoittamista viranomaiselle tai asian viemistä Shakkiliiton kurinpitovaliokunnan ratkaistavaksi kurinpitomenettelyssä. Asiaa ei kuitenkaan voida viedä eteenpäin ilman rikkomuksen uhrin suostumusta.

Kaikki tehdyt ilmoitukset käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti, jollei voimassa oleva lainsäädäntö tätä rajoita.

3 §: Muut eettiset säännöt

Tämän säännösten lisäksi sovelletaan kansainvälisen shakkiliitto FIDE:n Code of Ethicsiä⁴, Euroopan Shakkiliitto ECU:n Fair-Play -sääntöjä⁵, Olympiakomitean urheilun reilun pelin periaatteita⁶, antidopingsääntöjä sekä Suomen lakia.

² https://www.shakkiliitto.fi/wp-content/uploads/2016/03/SSL_antidopingohjelma.pdf.

³ <https://ilmo.suek.fi/#/>.

⁴ <https://handbook.fide.com/chapter/FIDECodeOfEthics>.

⁵ <https://www.europechess.org/regulations/tournament-regulations/european-fair-play/>.

⁶ <https://www.olympiakomitea.fi/uploads/2018/11/reilu-peli.pdf>.